

Nitel Araştırma

Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları

Editörler

Fatma Nevra Seggie

Yasemin Bayyurt

Nitel Araştırma: Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımlar adlı elinizdeki bu kitapla ilgili görüşlerimi belirtmeden önce kitaba bir önsöz yazma aşamasına nasıl geldiğimi kısaca anlatmak isterim. Bilindiği gibi nitel araştırmalarda bağlam önemlidir. Öncelikle, kitap editörleri ve yazarları ile tek yakınlığının “kuramsal arkadaşlık – theoretical friendship” düzeyinde olduğunu belirtmem yerinde olur. Kitaptan bana ilk defa değerli dostum ve yayıncım Özer Daşcan söz etti. Kendisi bana bir nitel araştırma kitabı yayımlamayı düşündüklerini, kitabın taslağını okuyup okuyamayacağımı sordu. Ben de okuyabilirim, neden olmasın dedim. Ama kitabın 150-200 sayfa olabileceğini düşünerek bu teklifi kabul etmiştim.

Kitap taslağı bana ulaştığında 580 sayfaydı. Kitapla ilgili ilk şoku böyle yaşadım. Yapacak bir şey yoktu kitabı okuyacağıma söz vermiştim. Ve söz verdiğim gibi kitabı yaklaşık bir buçuk ay gibi kısa bir sürede okudum. Benim için çok öğretici bir süreçti. Çünkü kitap yurt içi ve yurt dışından doktora derecelerini almış farklı disiplinlerden akademisyenler tarafından yazılmıştı. Yazarlar kendi disiplinlerinin bakışını ve deneyimlerini yazdıkları bölümlere yansıtmış görünüyordu. Kitapta nitel araştırmanın doğasına uygun bir dil kullanılmıştı. Bunu yazarlar kendi yaptıkları araştırmaları anlatırken ustaca kullanmışlardı. Kitap nitel araştırmanın çok seslilik özelliğini yansıtıyordu. Bu yönüyle sadece bir disiplin bakışıyla yazılmış bir kitap değildi. Sonuç olarak, bana kitaba bir önsöz yazmam teklif edildi ve bunu kabul ettim. Kitabın editörlerine, yazarlarına ve yayıncıma bana böyle bir onuru layık gördükleri için teşekkür ederim.

Elinizdeki bu kitabın Türkçe yazılmış nitel araştırma kitapları içinde bir takım özellikleri bakımından ayrı bir yere sahip olduğu rahatlıkla söylenebilir. Bu özelliklerden birincisi, **nitel araştırma konusunda bütüncül yazılmış bir kaç kitaptan biridir. Bir el kitabı denilebilir.** Bu yönüyle kitabın yapılandırılması mevcut nitel araştırma kitaplarından farklı görünmektedir. Kitap 5 kısım ve 27 alt bölümden oluşmaktadır. Dolayısıyla kitap nitel araştırmayla ilgili konuları bütüncül olarak ele alınmakta ve bazı bölümlerde araştırmacıların kendi çalışmalarından örnekler sunulmaktadır. Bu durum kitabın kuram ve uygulama bağlantısını kurması bakımından önemli bir özelliği olarak öne çıkmaktadır. Kitabın kısım ve bölümleri için genel aşağıdaki paragraflardaki gibi bir değerlendirme yapılabilir.

9. Durum Çalışması

Turan Pakar

Bu bölümde durum çalışmasının tanımı, amacı, içeriği, uygulama süreçleri, diğer araştırma türleri ile benzerliği ve farklılıkları ele alınacak, bir araştırma türü olarak durum çalışmasının kuvvetli ve zayıf yönleri tartışılacaktır. Böylelikle, bir araştırma yöntemi olarak durum çalışmasının yönetsel alt yapısı ele alınacaktır.

Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması

Tanım, amaç, içerik

Türkiye'deki alanyazında "durum çalışması" yerine "vak'a çalışması", "örnek olay çalışması", "özel durum çalışması" gibi adlar da kullanılmıştır (Kaptan, 1983; Köklü, 1994; Yıldırım ve Şimşek, 2006). Ancak bu bölümde İngilizce "case study" kavramı yerine "durum çalışması" kullanılacaktır. Durum çalışması, betimsel araştırma yöntemleri arasında yer alır ve sosyal bilimlerde psikoloji, sosyoloji ve özellikle eğitim bilimleri alanlarında kullanılmaktadır. Özellikle dil öğrenimi, anadil ve ikinci dil edinimi ve öğretmen eğitimi araştırmalarında durum çalışmalarına dayalı araştırmalar sık sık görülmektedir. Durum çalışmaları karmaşık istatistiksel analizlerle bulguların elde edildiği deneysel çalışmalar yerine bir kişi, olay veya kurumu derinlemesine ve boylamsal inceleyen özgün çalışmalardır. Durum çalışmasında 'durum' "bir bireyden bir köy halkına ya da bir olaydan, belirli bir programın uygulanması gibi bir dizi işleme göre değişebilir" Glesne (2011, s. 30). Durum çalışması birkaç hafta gibi kısa bir zaman diliminde yapılabileceği gibi bir iki yıl süren uzun erimli çalışmalarda odaklanmış sorularla, gözlemlerle, sesli ve/veya görsel kayıtlarla, varsa yazılı kaynak ve belgelerle derinlikli betimlemeler yapmayı, tematik temelde mantıksal çıkarımlarla örüntüler oluşturmayı ve yorumlar getirmeyi amaçlar.

Durum çalışması eğitim alanında nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir (Gall, Gall ve Borg, 2003). 'Niçin' ve 'nasıl' sorularını temel alan, araştırmacının kontrol edemediği bir olgu veya olayı derinliğine incelemesine olanak veren bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve